

siju katoličke crkve među narodima, već su je nastojali zlorabiti u svoje tendenciozne ljudske svrhe. Sveta su braća dubokim vjerskim shvaćanjem svoga misijskog poziva vinula se daleko iznad slabosti ljudskih elemenata, koji su sprečavali njihovu misiju. Napose je pak značajna za njihov apostolski rad njihova nepokolebiva vjernost sv. rimskoj Stolici, s kojom stoje u neprekinutoj vezi, premda se baš u to doba u njihovu zaviježaju počinju kolebati veze crkvenog jedinstva zbog Fotijevih smutnja.

Osobito je pomno ocrtao pisac kult sv. braće kod svih slavenskih naroda, jer se svi Slaveni osjećaju zaduženi prema sv. braći, budući da su što izravno, što neizravno baštinili po njima blago Kristove vjere i njihovom zaslugom zasjala je Slavenima luč sv. Evandjelja. Opširnije je obrađeno poglavlje o kultu sv. braće među Slovencima, gdje je naročito propagirao taj kult zaslužni biskup Anton Martin Slomšek, združujući s njime ideju rada za crkvenog jedinstvo.

O kultu sv. Ćirila i Metodija kod Hrvata nije htio pisac da u slovenskom izdanju ovoga djela opširno govori zbog toga, jer je predviđeno posebno hrvatsko izdanje ovoga njegovog djela, gdje imade to poglavlje biti naročito opširno obrađeno.

U dodatku predočio je tijesni vez kulta sv. braće s kultom Bl. Dj. Marije, koju su osobito štovali slavenski Apostoli. Najposlije naglasio je zamašaj kulta sv. braće s obzirom na savremenu ideju rada za obnovu crkvenog jedinstva, na koju skreću posebnu brigu i pažnju svi veliki pape posljednjih decenija onamo od Pija IX. sve do današnjega sv. Oca Pija XI., kao što i svekoliki katolički episkopat naše države, što se vidi po znamenitim okružnicama na Duhove g. 1919. i posljednjoj iz oktobarske biskupske konferencije g. 1926.

Posebnu vrijednost daje djelu još vrlo ukusna vanjska oprema, te mnogobrojne ilustracije (42), koje osvjetljaju različite arheološke podatke iz života sv. braće, te neprekinutu tradiciju intenzivnoga njihova kulta. Osobito su znaatne reprodukcije novijih znamenitih ruskih religioznih slikarskih umjetnika Vasnecova i Nesterova, koje nam ilustriraju duboku religioznu crtu slavenske duše. Ovo djelo g. prof. Grivca je dakle u svakom pogledu vanredno dobro uspjelo, te će ostati ne samo u slavenskoj popularno nabožnoj već i u naučnoj literaturi kao vrijedan i dostojan spomen slavlja 1100 jubileja rođenja sv. Ćirila, a povrh toga mnogo doprinijeti za popularizaciju kulta sv. braće i raširenje ideje crkvenog jedinstva u širim slojevima. Bilo bi stoga vrlo poželjno, da što prije ugleda ovo djelo svjetlo u hrvatskoj redakciji.

Dr. Janko Oberški.

Vjekoslav Noršić: Povijest župe sv. Barbare u Bedekovčini 1726.— 1926. — 56—8° (Samobor 1926.) —

U toj monografiji ocertan je povodom 200-godišnjice opstanka župe sv. Barbare u Bedekovčini njezin osnutak, različite nezgode i teškoće, što su snalazile župnu crkvu i župu, zatim restauracije što su izvedene na crkvi. Osnivač župe bio je Nikola pl. Bedeković-Komorski, zagrebački opat i kanonik, potomak odlične zagorske plemićke porodice, koja je dala Crkvi 15

svećenika. Na osnutak župe potakla je ovog vrlo svećenika zabrinutost za duhovno dobro svojih zemljaka, te je smatrao, da će na ovaj način najviše zadužiti svoju dušu, držeći se riječi sv. Dionizija: »Omnium Divinorum divinissimum est cooperari Deo in salutem animarum«. Monografija sadržaje čitav niz tipičkih pojava, što se odigravaju u pastoralnom, socijalnom i ekonomskom životu, te ujedno daje karakterističan pogled u kulturne i socijalne prilike, što ih je proživljavao naš narod kroz tih dvjesto godina. Monografija osvjetljuje na konkretnom tipičkom primjeru, kako su župnici bili također prvi prosvjetitelji našega priprostog seljačkog naroda. G. 1828. otvorio je na pr. tamošnji župnik Magdalenić u svom stanu prvu pučku školu, gdje je sam vršio službu učitelja, a kasnije su njegovi nasljednici živo nastojali, da dode do osnutka samostalne škole g. 1842. — Monografija je lijepi prilog za našu domaću crkvenu i kulturnu historiju.

Dr. J. O.

Dr. Joannes Šimrak: De relationibus Slavorum Meridionalium cum Sancta Romana Sede Apostolica saeculis XVII. et XVIII. secundum selecta documenta nondum edita, ex tabulariis Romanis Vaticanis, S. Congregationis de Propaganda fide et almae ecclesiae zagradiensis eruta, vol. I. — Zagreb 1926. (178—8°), cij. 50 Din.

Pored brojnih svojih historijskih studija, što ih je dosele objelodanio na osnovi mučnog naučnog istraživanja na prvotnim vrelima, da na strogo kritičkim historijskim vrelima osvjetli pitanje nastojanja oko obnove crkvenog jedinstva u našim krajevima, koje je još uvijek kod nas i u naučnim krugovima, a kamoli širim bilo zastrto tminom potpune zaboravi, ovo je djelo univ. profesora dra. Šimraka nova dragocjena naučna zbirka dokumenta dosele još nigdje neobjelodanjenih o jakom pokretu za crkveno jedinstvo među pravoslavnima na Balkanu u 17. i 18. vijeku. Djelo je plod dugovremenog i napornog naučnog istraživanja na prvotnim vrelima u rimskim arhivima, vatikanskom, propagandinom, arhivu breva i drugim, u koje se teškom mukom dobiva uvid i samo su rijetkim naučnjacima pristupačni.

Pisac je u tom djelu prikupio upravo frafantne dokumente, koji nam otvaraju sasvijem nove poglede o gibanju unije, te nam govore o nepobitnim historijskim činjenicama, o kakvim zacijelo današnji naučni historici kod pravoslavnih Srba nijesu ni slutili. Gotovo čitav pravoslavni Balkan, a naročito srpski i crnogorski pravoslavni episkopat i predstavnike pravoslavnog monaštva na Gori Atosu zahvatio je val spontanog gibanja i težnje za obnovom crkvenog jedinstva, dok s druge strane Apostolska Stolica dolazi s najvećom pripravošću ususret ovom gibanju, ne bi li urodilo trajnim plodovima. Istina, ne može se ustvrditi, da je ovo gibanje za obnovom crkvenog jedinstva bilo pokretano isključivo čistim religioznim motivima, nego je imalo jamačno više političku pozadinu i interes: da bude naime put do političkog oslobođenja ispod osmanlijske vlasti. No pored svega toga ne može se poreći činjenica, da je bilo u to doba u višim crkvenim krugovima pravoslavne hijerarhije na Balkanu dosta ozbiljne i iskrene volje u nastojanju oko obnove crkvenog jedinstva.